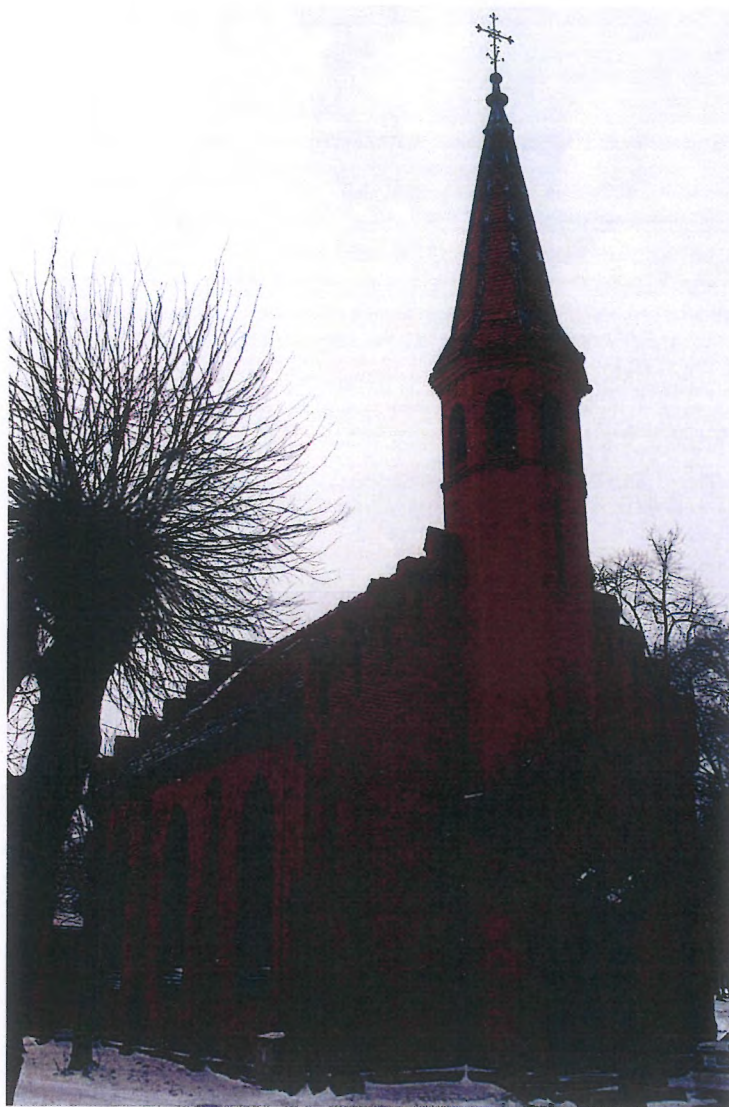

Wyniki wstępnych badań konserwatorskich oraz program prac konserwatorskich dla elewacji zewnętrznych, tynków wewnętrznych, drewnianej więźby półotwartej i sufitu oraz stolarki wewnętrznej.

Dotyczy: Cerkwi Prawosławnej pw. Wszystkich Świętych w Bobolicach.

Adres: ul. Poczтовая 19, 76-020 Bobolice.

(Fotografia z zasobów WUOZ w Szczecinie – Delegatura w Koszalinie)

Opracował:

mgr Waldemar Tomaszewski – konserwator dzieł sztuki,

nr dyplomu (UMK – Toruń): 1400/122805/2008

mgr Waldemar Tomaszewski
KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
Nr dyplomu (UMK-Toruń):
1400/122805/2008

mgr Waldemar Tomaszewski

Koszalin – listopad/grudzień 2019 r.

OPRACOWANIE JEST CHRONIONE PRAWEM AUTORSKIM.

Przedmiot opracowania:

Przedmiotem opracowania jest substancja zabytkowa elementów składowych Cerkwi w Bobolicach. Wykonano dokumentację opisowo-fotograficzną oraz wstępne badania konserwatorskie nad substancją zabytkową tychże elementów składowych.

Podstawa opracowania:

Wstępne badania konserwatorskie oraz program prac konserwatorskich dla Cerkwi Prawosławnej pw. Wszystkich Świętych w Bobolicach wykonano stosując się do treści zaleceń konserwatorskich zawartych w pismach znak:

- ZN.5183.01.2018.ES z dnia 22 lutego 2018 r.;
- ZN.K.5142.4.2019.KB z dnia 31 stycznia 2019 r. (Decyzja nr 94.2019.K)
- ZN.K.5142.49.2019.KB z dnia 14 października 2019 r. (Decyzja nr 860.2019.K)

Adres: Bobolice, ul. Poczтовая 19, 76-020 Bobolice, działka nr 102/1 JE: 320903 4.0003102/1

Numer rejestru zabytków: obiekt jest wpisany wraz z parcelą do rejestru zabytków Województwa Zachodniopomorskiego pod nr A – 323 decyzją z dnia 16.08.2007 (I.dz. Dz-4200/30/O/2007)

Data budowy: 1902 r.

Styl: neogotycki.

Zamawiający/Inwestor:

Autor opracowania: mgr Waldemar Tomaszewski, konserwator rzeźby kamiennej i detali architektonicznych, nr dyplomu (UMK – Toruń): 1400/122805/2008.

Zakres opracowania:

- opracowanie opisowe i fotograficzne,
- wyniki wstępnych badań konserwatorskich: elewacji zewnętrznych, tynków wewnętrznych, drewnianej więźby półotwartej i sufitu oraz stolarki wewnętrznej.

SPIS TREŚCI:

Wstęp:

Informacje dotyczące formy oraz historii obiektu (kopia *Karty Obiektu*) s.: 3 – 20.

Rozdział pierwszy – elewacje zewnętrzne (EZ):

1(EZ): Stan zachowania i przyczyny zniszczeń s.: 22 – 23;

2(EZ): Dokumentacja fotograficzna s.: 24 – 59;

3(EZ): Wyniki wstępnych badań konserwatorskich s.: 60 – 63;

4(EZ): Program prac konserwatorskich s.: 64 – 67.

Rozdział drugi – stolarka drzewiowa (SD):

1(SD): Stan zachowania i przyczyny zniszczeń s.: 68.

2(SD): Dokumentacja fotograficzna s.: 69 – 76;

3(SD): Wyniki wstępnych badań konserwatorskich s.: 77 – 78;

4(SD): Program prac konserwatorskich s.: 79.

Rozdział trzeci – tynki zewnętrzne (TW):

Rozdział czwarty – okna i witraże (OiW):

Rozdział piąty – stolarka wewnętrzna (SW):

Rozdział szósty – więźba i sufit (WiS):

Wstęp:

INFORMACJE DOTYCZĄCE FORMY ORAZ HISTORII OBIEKTU (kopia karty obiektu):

W zasobach archiwalnych WUOZ – delegatura w Koszalinie znajduje się Karta Obiektu dla Cerkwi w Bobolicach.

Kartę opracowali:

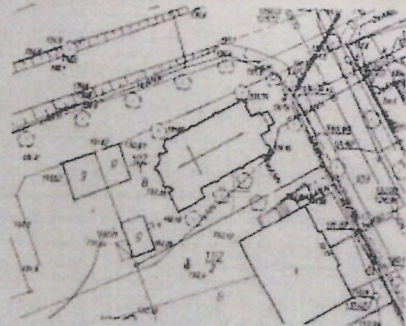
- Tekst: Ewa Kowalska w 2001 r.
- Plany, rysunek: Waldemar Rydzewski w 2001 r.
- Zdjęcia fotograficzne: Waldemar Rydzewski w 2001 r.

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

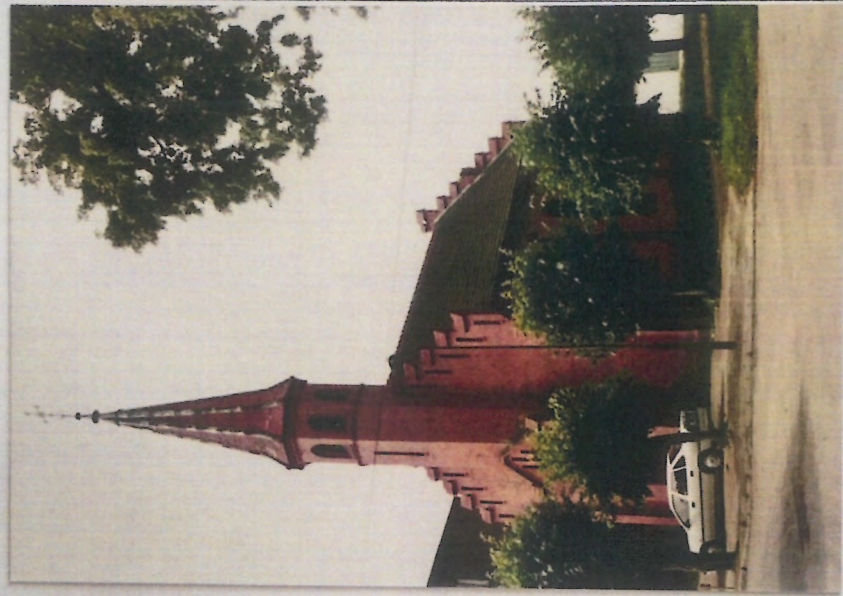
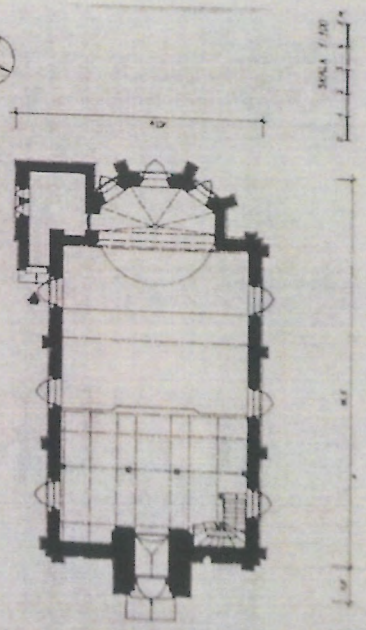
Kopię tejże Karty zamieszczono poniżej:

(Patrz dalej).

OSRODEK DOKUMENTACJI ZABYTEKOW W WARSZAWIE													X	Y	Z	NR
1. Obiekt													2719			
KOŚCIÓŁ PRAWOSŁAWNY P.W. WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH D. KOŚCIÓŁ STARAŁUTERAŃSKI													3. Miejscowość BOBOLICE			
11. Zajęcia, rzut, przekroj, sytuacja, orientacja													4. Adres 78-430 Bobolice ul. Pocztowa 17 nr hipoteczny 4833/91			
2. Czas powstania 1902 r.													5. Przynalazność administracyjna woj. zachodniopomorskie powiat Koszalin gmina loco			
1. Obiekt													6. Poprzednie nazwy miejscowości BUBULICK, BOBBULZ BUBBELTZE, BOBOLITZ, BUBLIZ, BUBLITZ			
1. Obiekt													7. Przynalazność administracyjna przed 1 VI 1975 województwo koszalińskie			
1. Obiekt													8. Właściciel i jego adres Parafia Prawosławna ul. Pocztowa 17 78-430 BOBOLICE			
1. Obiekt													9. Użytkownik i jego adres Parafia Prawosławna ul. Pocztowa 17 78-430 BOBOLICE			
1. Obiekt													10. Rejestr zabytków A-323 / 16.08.2007 L.dz. DZ-4200/3010/2007 wraz z otoczeniem w granicach działki nr 102/1 okr. Miasto Bobolice-4; kw. 16498			

mapa powiatu szczecińskiego

1.

Bobolice – nazwa miasta pochodzi od imienia Bobola. Miasto otrzymało prawa miejskie w 1340 r. W okresie wczesnośredniowiecznym na terenie miasta i w jego okolicy istniały dwa grody i bogate osadnictwo otwarte. Miasto usytuowane jest na ważnym szlaku handlowym, łączącym Wielkopolskę z wybrzeżem Bałtyku. Do połowy XIII w. Bobolice wchodziły w skład Kasztelarni Kolobrzeskiej. W 1248 r. książę pomorski Barnim I przekazał Bobolice wraz z przyległymi terenami biskupowi kamienskiemu Wilhelmowi, w zamian za ziemię stargardzką. Około 1300 biskupi nadali część ziemi boboliczkiej wraz z Bobolicami rodzinie von Wedel. Von Wedelowie wybudowali w Bobolichach zamek, który w 1339 r. wraz z ziemią odkupił biskup Fryderyk von Eickstädt. W 1340 r. biskup nadał Bobolicom prawa miejskie (prawo lubeckie) – miasto wymieniane w źródłach jako Bublitz (F. Dreger t.IX). W 1350 r. przywileje miasta potwierdził biskup Jan. Po tym roku w mieście powstał pierwszy kościół p.w. św. Jana Chrzciciela. W latach 1370-85 Bobolice zostały przekazane w zastaw Zakonowi Krzyżackiemu, wykupione przez księcia Bogusława VIII do 1418 r. pozostawały we władaniu książąt pomorskich. Na krótko, bo do 1444 r. miasto powróciło do biskupów kamienskich. Sprzedane Massowowi w II połowie XV wieku często zmieniano właścicieli: ród Glasenappów, Eberstemów, Kleistów i ponownie Massowów, którzy w 1577 r. sprzedali miasto księciu pomorskiemu Kazimierzowi – tytularnemu biskupowi kamienskiemu. Lustracje kościelne przeprowadzone w latach 1563-64 określają Bobolice jako „biedne miasteczko”. Kolejni tytularni biskupi kamienscy, będący właścicielami miasta, nadali mu kolejne przywileje, aby podnieść miasto z ruiny (pożar z 1606 r.) Od 1653-1684 miasto pozostawało pod rządami księcia Ernesta Croy. Po śmierci księcia Ernesta Bobolice znalazły się pod panowaniem Brandenburgii. W 1736 r. ogromny pożar strawił połowę zabudowy mińskiej. W II połowie XVIII w. daje się zauważyć pewne ożywienie gospodarcze – powstała garbarnia. Rozwój dróg i kolei przyczynił się do znacznego rozwoju miasta – w 1872 r. w Bobolicach utworzono powiat, który przetrwał do 1932 r. W 1886 r. Bobolice świętowały z okazji oddania do użytku nowego kościoła – kościół św. Jana Chrzciciela, który powstał na miejscu wczesniejszego kościoła średniowiecznego.

KOŚCIÓŁ - usytuowany jest w północno-wschodniej części miasta, na południe od parku, który został założony po II wojnie światowej na miejscu emmentarskiego komunalnego. Wybudowany na nie ogrodzonej prostokątnej działce, wytyczonej w północno-wschodnim narożniku kwartału ulic Szpitalna (od połhocy dochodzi do Koszalińskiej). Pocztowa (od południa, przechodzi w Wojska Polskiego) Grońskiego i Wasilewskiej (od zachodu, łączy się z ul. Koszalińska). Od wschodu plac kościelny graniczy z ul. Pocztową, od północy z ul. Szpitalną (dojazdowa do trasy Szczecinek - Bobolice - Koszalin) . Od południ: przylega do posesji znajdującej się przy ul. Pocztowej 17 (dziśkała wydzielona w 1991 r. z działki kościelnej). i niewielkiej odległości od kościoła, znajdują się lipy, pochodzące z okresu budowy kościoła. Wejście na plac kościelny od ul. Pocztowej. Kościół nie jest orientowany – prezbiterium znajduje się na osi zachód-południe.

ŚCIANY ZEWNĘTRZNE – posadowione na fundamencie z obrobionych, prostokątnych głazów granitowych na zaprawie wapiennej z cementowymi uzupełnieniami. Cokół zwieńczony gzymsem wyrobionym w cegle, złożonym z warstwy wozówek i szlifowanych główek. Ściany murowane z cegły ceramicznej pełnej (wątku krzyżowym na zaprawie wapiennej z cementowymi, współczesnymi uzupełnieniami).

ŚCIANY WEWNĘTRZNE – murowane z cegły, w całości otynkowane, malowane farbami olejnymi do 1/2 wysokości (lamperia), powyżej – farbą emulsyjną.

SKLEPIENIA I STROPY – nad prezbiterium sklepienie krzyżowe, bezzębbrowe. Nad nawą strop drewniany ze ślepych pulapem z desek łączonych na pióro, nabitych na belki prostopadłe do belek stropowych. Sufit (przekroju trapeza, odsłaniający dolną część więźby dachowej) - w górnej części płaski, po bokach nachylony pod kątem 40 stopni. Nad kruchtą sklepienie nieckowe. Nad zakrytą strop płaski.

WIĘZBA DACHOWA - drewniana, wisząco-rozpierająca, widoczna częściowo od strony nawy. Słup środkowy krótszy, podwieszony do kalenicy, ujęty kleszczami obejmującymi również słupy boczne i krokwie Krokwie z kleszczami są zesrubowane „na dotyk”. Pomiedzy wieszakiem środkowym a bocznymi zastrzały Ponad belkami stropowymi od strony wnętrza kościoła widoczne 2 słupy, połączone rozpora, oparte na bele stropowej i ujęte z obu stron zastrzałami. Ponad zastrzałami i rozpora ślepy pulap z desek, tworzący od strony wnętrza sufit o przekroju trapeza.

POKRYCIE DACHU – dachy nad nawą, zakrytą i prezbiterium kryte dachówką zakładkową z gasterami zakończonymi dekoracyjnymi, ceglany mi maskaronami. Dach nad prezbiterium do zakrytą pulpitowy, kryty blachą ocynkowaną. Dach wieży osmiopłocutowy kryty karpiovką pojedynczą. Naroża pokryte blachą ocynkowaną. Daszek nad ryzalitem wejściowym w fasadzie zachodniej dwuspadowy kryty dachówką zakładkową.

POSADZKI I PODŁOGI – w nawie posadzka betonowa, wyłożona papą. W prezbiterium i zakrytą posadzki betonowe, pomalowane brązową farbą. W prezbiterium do zakrytą posadzka z płytek terakotowych zdobionych ornamentem geometrycznym. Na emporze podłoga z desek, pomalowana brązową olejnicą.

SCHODY – na emporze drewniane, policzkowe, jednobiegowe z zakretem, w dolnej części bez balustrady w górnej – zabudowane balustradą pełną z desek. Kondygnacje wieży dostępne z poziomu empory - drabinek drewniane.

OKNA – w nawie i prezbiterium okna metalowe, stałe, pojedyncze, osadzone w ostrołukowych otworach, 4-kwaterowe, szklone szkłem witrażowym w obławianych ramkach, wzmocnione szczeblinami poziomymi zabezpieczone drucianymi siatkami od zewnątrz. W zakrytą okna w ostrołukowych otworach (pseudobiforium), osadzone bezpośrednio w tyńku na zaprawie cementowo-wapiennej, szklone szkłem białym, w IV kondygnacji wieży – ostrołukowe otwory okienne z drewnianymi żaluzjami. C.d.zalążnik nr 1.2

<p>14 Kubatura ca 940 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa 155,75 m²</p>	<p>17. Użytkowanie obecne Sakralne</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne Sakralne</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <ol style="list-style-type: none"> 1952 – dostosowanie kościoła do potrzeb liturgicznych – wykonanie ikonostasu – kościół zniszczony w 25% 1966 – remont zewnętrzny i wewnętrzny – brak danych nt zakresu prac; zapewne przełożenie pokrycia dachu, malowanie wnętrza 1971 – drewniane podłogi zniszczone w 50% - zerwano stare podłogi, betonową wylewkę zabezpieczono papą zabezpieczenie witraży siatkami w 1971 r. wymiana rynien – 1971 r. malowanie kościoła ok. 1998 r. Częściowa wymiana pojedynczych dachówek w pokryciu wieży– 2000 r. <p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <ol style="list-style-type: none"> Spoiny w cokole i ścianach zewnętrznych wypłukane, ubytki cegieł w narożnej szkarpie przy wieży i przy prezbiterium; daszek nad zwieńczeniem ryzalitu wejściowego porośnięty brzoškami. Grzyb w narożniku północno-wschodnim nawy, rozwarstwione warstwy tynku w prezbiterium i zakrystii. Zbutwiałe belki stropowe w nawie, uszkodzone i przegnite deski pulapu; szczególnie w narożniku południowo-zachodnim i północno-zachodnim nawy; przegnity sufit w zakrystii. Ściany kruchy i nawy zawilgocone z łuskami farby olejnej, osypująca się płytami olejnicą w zakrystii. Rynny i rury spustowe w dużym stopniu zniszczone, porośnięte mchem i brzoškami, zarośnięte odpływy Ubytki w pokryciu dachu, dachówki porośnięte mchem. Brak gąsiorów na wieży, zastąpione blachą ocynkowaną. <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <ol style="list-style-type: none"> Zachowanie kształtu bryły kościoła, zachowanie oryginalnych elementów wyposażenia wnętrza. Usunięcie samosiewów z rynien i elementów architektonicznych. Zabezpieczenie witraży w prezbiterium siatką, uzupełnienie ubytków. Natychmiastowa naprawa rozwarstwionych tynków, usunięcie złuszczonej farby olejnej w prezbiterium, w nawie i w zakrystii. Wymiana przegnitych belek stropowych, nowy sufit w zakrystii. Uzupełnienie spoin cokołu oraz muru, uzupełnienie cegieł. Uszczelnienie pokrycia dachowego, wymiana rynien i rur spustowych, przełożenie pokrycia dachu. Usunięcie przemalowań olejnych ze stolarki drzwiowej i okuć, zabezpieczenie okuć farbą grafitową. 			

21 Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

24 Uwagi różne

22 Bibliografia

1. E. Rzetelska-Feleszko, J.Duma, Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Środkowego, Wrocław 1985, s.119-120
2. M.Köhler: Bublitz. Stadt und Land, Düsseldorf 1997
3. K.Kalita Skwirzyńska: Katalog kościołów gminy Bobolice, woj. Koszalin, Szczecin 1992, kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Bobolicach, nr inv. 3912
4. M.Liebsche, Der ehemalige Kreis Bublitz w: Köslin. Die siebenhundertjährige Geschichte einer pommersche Stadt und ihres Kreises, 1988, t.III, Landkreises s. 412-430
5. A.Malinowski, B.Malinowski: Rozwój osadnictwa na ziemi bobolickiej do połowy XIV wieku. Przegląd Zachodniopomorski, Szczecin 1990, z.4, ss 7-30.
6. Protokolle der Pommerschen Kirchenvisitationen lata 1540-1555, Heft 2, Köln-Gratz, 1963, Heft 2 (Boblitz-Bubboltze) – 59, 158, 287, 289, 303, 314, 315
7. F. Dreger, Codex Diplomaticus oder Urkunden, so die Pommersch-Rügianisch- und Kaminsche auch andere benachbarte Lande angehen, Band I, bis Anno 1269, Steffin 1748; s.459; t IX - s. 53, 129, 133, 312, 404
8. Bublitzer Blick, Greiswald 1985 – wspomnienia mieszkańców Bobolic, fundatorów kościoła luteranńskiego

23 Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowania, sygnatury)

1. M.Köhler: Bublitz. Stadt und Land, Düsseldorf 1997, s. 73

25 Opracował (imię, nazwisko, data, podpis)

tekst Ewa Kowalska, 2004r.

plany, rysunek Waldemar Rydzewski, 2004r.

zdjęcia fotograficzne Waldemar Rydzewski, 2004 r.

miejsce przechowywania negatywów WO SOZ w Szczecinie, Del. Koszalin

KARTA PO WYPELNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Wkładka nr 1 – rzut i plan sytuacyjny
2. Wkładka nr 2 – cd historii i opis elewacji
3. Wkładka nr 3 – c.d opisu i mapy archiwalne, spis zdjęć
4. Wkładka nr 4 – dokumentacja fotograficzna
5. Wkładka nr 5 - dokumentacja fotograficzna
6. Wkładka nr 6 – dokumentacja fotograficzna
7. Wkładka nr 7 – dokumentacja fotograficzna

WKLADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTEKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

1. Miejscowość

BOBOLICE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PRAWOSŁAWNY P.W. WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH

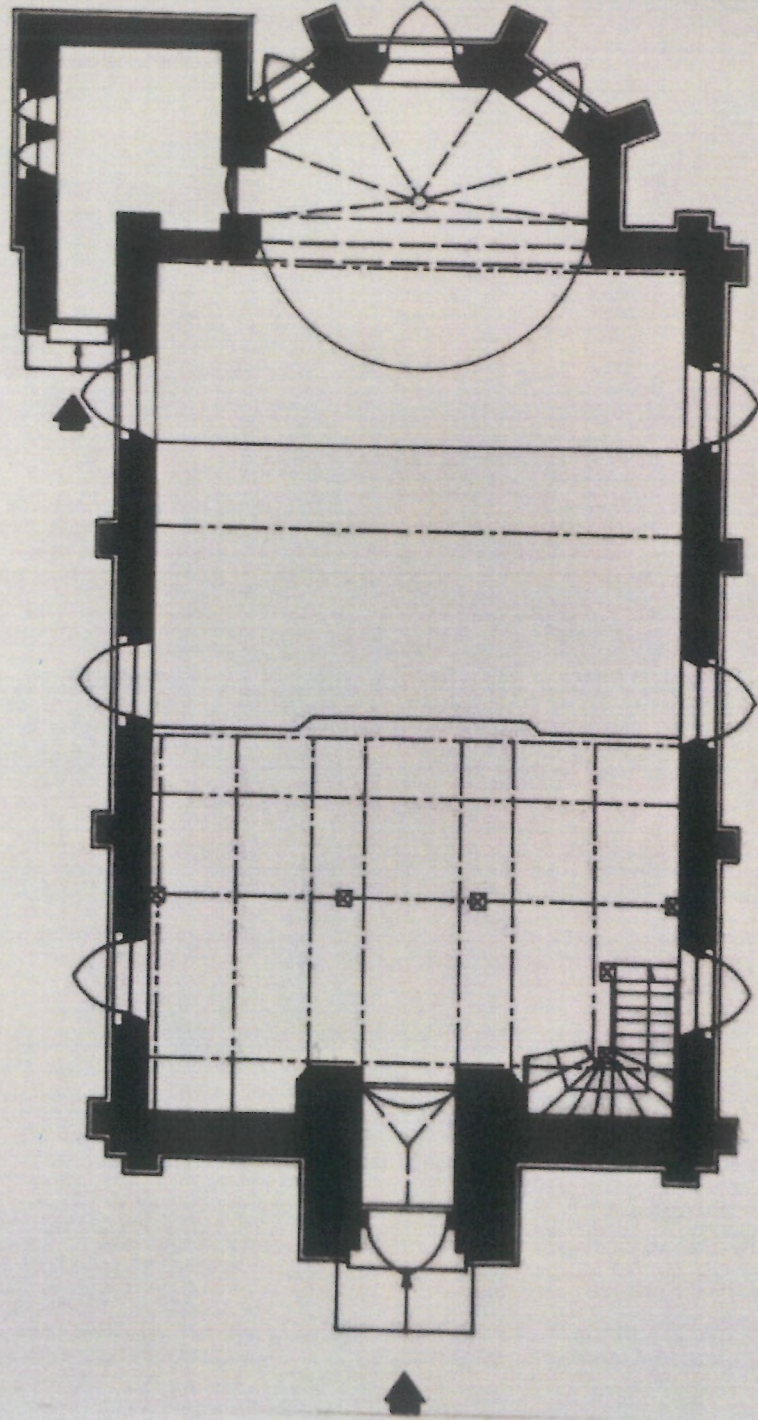
ZALĄCZNIK NR 1

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

RZUT I PLAN SYTUACYJNY

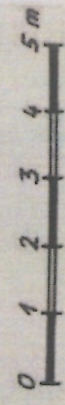
10,4

1,5

16,5

SKALA 1:100

Wkładkę złożył: *Ewa Kowalska* – lipiec 2001 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: *WO SOZ w Szczecinie, Del. Koszalin*

WKLADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTEKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

1. Miejscowość

BOBOLICE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PRAWOSŁAWNY P.W. WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH

ZALĄCZNIK NR 2

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

c.d HISTORII I OPISU

c.d historii: W Bobolicach w 1902 r. powstał drugi kościół – wybudowany przez pastora Kranenberga przy szpitalu, obecnie kościół prawosławny. Kościół użytkowany był przez tzw starych luteran do II wojny światowej. Na działce kościelnej znajdowała się również plebania i prywatna szkoła pastora, w której można było przygotować się do matury. Nieopodal szpitala znajdował się cmentarz użytkowany do 1957 r. Kościół został przekazany parafii prawosławnej w grudniu 1952 r. wraz z chlewami i domem mieszkalnym, zasiedlonym już wtedy przez mieszkańców. Już wtedy określano procent zniszczenia kościoła na 25% (protokół zdawczo-odbiorczy z 13.12.1952 r. podpisany przez ks. Piotra Weremczuka. Kolejni proboszczowie opiekujący się kościołem prawosławnym w Bobolicach to: ks. Stanisław Zembrzuski, ks. Włodzimierz Merezycski, ks. Leoncjusz Tofiluk, ks. Michał Budiko, ks. Hieronim Atanazy Sienkiewicz, ks. Juwenalusz Wołoszczuk, ks. Piotr Martyniuk. W 1966 r. ks. Piotr Martyniuk przeprowadził remont zewnętrzny i wewnętrzny kościoła, który kontynuował ks. Jan Mironko – od 1971 r. w parafii. Od 1974 – 1977 proboszczem parafii był ks. Michał Szlaga, który rozpoczął prace przy dachu wieży. Kontynuował je ks. Antoni Czapko. Od 1979 r. gospodarzem parafii jest ks. Leon Karpiuk, który na stałe mieszka w Szczecinku i tylko dojeżdża do Bobolic. Do parafii należy 14 wiernych. Parafia należy do diecezji wrocławsko-szczecińskiej Kościoła Prawosławnego. Działka kościelna w 1991 r. została podzielona i część terenu przekazano gminie Bobolice – teren dawnej plebanii wraz z budynkiem i komórki gospodarze za kościołem. Po sprzedaży działka kościelna zajmuje obszar 511 m² i ma kształt zbliżony do prostokąta.

c.d opisu:

DRZWI – wejściowe, główne w elewacji wschodniej osadzone w ostrołukowej, profilowanej archiwolcie. Dwuskrzydłowe, drewniane z plastycznym słemiem i nadświetlelem wypełnionym dyktą. Skrzydła o konstrukcji ramowo-płycinowej (trzy płyciny) z profilowaną listwą progową. Płyciny górne w kształcie wąskiego prostokąta, ujętego płaską ramą, wypełnione płaskorzeźbionym ornamentem z wici roślinno-kwiatowej, oddzielone od gładkich płycin dolnych, kwadratowymi płycinami -wypełnione czworolściami wpisanymi w kwadrat. Listwa przyrynkowa nałożona na prawe skrzydło - w kształcie wysmukłej półkolumnienki o profilowanej bazie, posadowionej na czworobocznym postumencie. Poniżej wykładki zamka kolumnienka przerwana skośnym impostem. Powyżej wysmukły trzon zakończony głowicą w kształcie tulipana, dźwiga kostkowy impost. Na lewym skrzydle nałożona na lico identyczna listwa, pełniąca funkcje dekoracyjne. Słemię z simą. Sztyld umieszczony między kolumnienkami, żeliwny, częściowo uszkodzony. Klamka żeliwna w kształcie woluty, zwiniętej spiralnie na końcach, dekorowanej akantem na grzbiecie. Od wewnątrz drzwi pomalowane brązową olejnicą, łącznie z okuciami. Sztyld wewnętrzny prostokątny z guzami po bokach, zakończony trójlistnymi sterczynami z wypukłymi guzami (od dołu i u góry). Dziurka klucza ujęta dekoracyjnym ornamentem z gałązek. Tarczka okrągła, profilowana ujęta liściami plastycznego akantu. Klamka osadzona na krótkim ramieniu, żeliwna w kształcie woluty (jak zewnętrzna). Z wewnątrz drzwi malowane ugrową olejnicą, od wewnątrz brązową farbą olejną.

Drzwi wewnętrzne z kruchty do nawy kościoła. Drewniane, dwuskrzydłowe, pełne o konstrukcji ramowo-płycinowej (trójpłycinowe) zamknięte lukiem odcinkowym. Skrzydła opierane prostokątnymi, wąskimi płycinami o różnych wysokościach: płyciny środkowe zbliżone do kwadratu, górne zamknięte wycinkiem łuku. Skrzydło prawe węższe od lewego o 20 cm. Listwa przyrynkowa umieszczona na prawym skrzydle – w kształcie filarka o ściętych narożach, posadowionego na prostokątnym postumencie. Na lewym skrzydle identyczna listwa o wyjątknie dekoracyjnej funkcji. Pas między listwami zdobiony dwoma wąskimi płycinami, wypełnionymi ornamentem roślinno-geometrycznym, rzeźbionym w płaszczyźnie drzwi. Naprzemiennie w elipsowatych medalionach występuje pozytywny motyw liścia klonu z negatywową formą geometryczną czworoliscia z dodanymi szerokimi strzałkami. Zamek wpuszczany od czola, klamka współpracująca. Skrzydła mocowane na zawiasach wbijanych. **Drzwi wewnętrzne z prezbiterium do zakrystii** – drewniane jednoskrzydłowe, pełne o konstrukcji ramowo-płycinowej, zamknięte lukiem odcinkowym, opierane dwoma wąskimi, prostokątnymi płycinami. Malowane ugrową olejnicą. Tarczka wspólna dla kłamek i klucza, bogato dekorowana ornamentem roślinnym i figuralnym. Od dołu zakończona głowką anielską, ujętą kartuszem barokowym. Dziurka klucza osłonięta dekoracyjnym sztyldem w kształcie owalnej tarczy, zwieńczonej trójlistkiem. Nad sztyldem klucza wyrastająca organicznie tarczka kłamek z ornamentem akantowym. Ujmującym otwór trzonu, przechodzącym w maskaron o głowie krasnala z czapą z akantu na głowie. Tarczka pokryta grubą warstwą ugrowej olejnicy. Brak kłamek. **Drzwi zewnętrzne do zakrystii** – drewniane jednoskrzydłowe, deskowe, malowane ugrową olejnicą. Zamek i kłamek współpracujące. **Drzwi z empory na wieżę** drewniane, osadzone w prostokątnym lukiem odcinkowym. Drzwi deskowe, dwuskrzydłowe, zamknięte na haczyk, pomalowane szarą Oleśnicą

Wkładkę złożył: *Ewa Kowalska – lipiec 2001 r*

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: *WO SOZ w Szczecinie, Del. Koszalin*

RZUT – kościół salowy, założony na planie prostokąta z wyodrębnionym od strony zachodniej prezbiterium zamkniętym 5/8. Do ściany południowej prezbiterium i narożnika południowo zachodniego nawy przylega prostokątna zakryta z prostokątnym aneksem wejściowym. Na osi ściany wschodniej nawy prostokątny ryzalit, przechodzący w górnej części w wieżę. We wschodniej części nawy wsparta na czterech drewnianych słupach empora organowa. Wejście na emporę po schodach wmontowanych przy północno-wschodniej ścianie nawy.

BRWLA - zwarta, korpus nawowy w kształcie prostopadłościanu, jednokondygnacyjny, nakryty dachem dwuspadowym, ze schodkowymi szczytami od wschodu i zachodu. Prezbiterium pięcioboczne, tej samej wysokości, co nawa, nakryte dachem pięciopłociowym o niskim kącie nachylenia połaci, sięgającym do połowy wysokości szczytu. Zakryta z aneksem wejściowym w narożniku południowo-zachodnim, sięgająca do połowy wysokości nawy, przykryta dachem dwuspadowym ze szczytem w elewacji południowej. Ryzalit z wejściem głównym w elewacji wschodniej- zwieńczony trójkątnym szczytem prostopadłościan, nakryty dwuspadowym dachem. Nad dachem ryzalitu, na osi, częściowo wmurowana w nawę ośmioboczna, 4-kondygnacyjna wieża - wbudowana w nawę do wysokości schodkowego szczytu. Powyżej szczytu nawy wieża przechodzi w graniastolup o ośmiu bokach, kryty dachem ośmiopłociowym, zwieńczony kulą i krzyżem.

ELEWACJE - wszystkie elewacje kościoła na niskim, ceglany cokole, zwieńczonym lekko wydłużonym prostokątem, zamkniętego ostrołukiem. Otwory rozglifione, profilowane półwałkami, ujęte wyrobionymi w licu ściany, ceglanymi opaskami. Parapety podokienne skośne, kryte ceglanymi kształtkami ceramicznymi. Ściany z ceglanym fryzem kostkowym, zwieńczone uskokowym gzymsem koronującym

FASADA - jednoosiowa, symetryczna flankowana na narożach przyporami (posadowione na ceglanych cokolach, jednospadowe, kryte daszkami jednospadowymi z ceramicznymi kształtkami). Zakończona szczytem 5-ciosschodkowym, zdobionym prostokątnymi, wąskimi, szczelinowymi blendami. Schodki szczytu zwieńczone daszkami dwuspadowymi o równoległych do nawy kalenicach. Na osi fasady ryzalit kruchty z ostrołukowym portalem o ościeżach profilowanych wałkami, ujęty od podstawy łuku opaskami, wyrobionymi w licu ściany. Nad wejściem trójkątny szczyt z trzema szczelinowymi blendami (o szerokości jednej główki), ujęty po bokach sterczynami, wychodzącymi poza linie murów obwodowych. Przejście od narożnika kruchty do narożnika wałkami i uskokami kształtek. Stercyny kryte daszkami dwuspadowymi z ceramicznymi kształtkami. Nad dachem ryzalitu wejściowego, na osi, częściowo wmurowana w nawę wieża, z prostokątnym, wąskim prześwietem szczelinowym w III kondygnacji. Gzys kordonowy profilowany z ceglanym fryzem kostkowym. Elewacja wschodnia wieży w IV kondygnacji przepruta na osi ostrołukowym otworem, ujętym ceglaną opaską wyrobioną w licu ściany. Parapety podokienne, jak w opisie elewacji. Ściany wieży zwieńczone plastycznym, uskokowym gzymsem z kształtek ceglanych. Pozostałe elewacje wieży na poziomie IV kondygnacji artykułowane jak elewacja wschodnia, w III kondygnacji – gładkie. Dach wieży zwieńczony metalowym, azurowym krzyżem – iglica stożkowa z szerokim profilowanym kolnierzem w połowie wysokości nalożonym na kołpak zabezpieczający styk połaci dachu. Jest to krzyż łaciński, stylizowany na „drzewo życia”.

ELEWACJA PÓLNOČNA - trzyosiowa, niesymetryczna. Powierzchnia elewacji rozczłonkowana wysokimi, prostokątnymi otworami okiennymi, zamkniętymi ostrołukiem – jak w opisie elewacji, umieszczonymi w uskokowych wnękach. Między osiami – przypory – jak w opisie ogólnym elewacji. Od strony zachodniej jednokondygnacyjna zakryta, poprzedzona wąskim przedsiönkiem. W ścianie wschodniej przedsiönka prostokątny otwór drzwiowy, poprzedzony betonowymi schodkami. Elewacja północna przedsiönka ślepa, cofnięta o szerokość cegły w stosunku do elewacji północnej zakryta. Na osi elewacji północnej zakryta ostrołukowa wnęka, ujęta wałkiem z dwoma ostrołukowymi otworami okiennymi, ujętymi opaskami. W podłuczcu wnęki, nad ostrołukami okien, okrągłe przezroczce, ujęte ramą z ceglanych kształtek W polu przezroczca ceglany maswerk z wpisany czworoliściami. Parapet podokienne z ceglanych kształtek, skośny. Elewacja zwieńczona szczytem schodkowym, ze schodkami krytymi dwuspadowymi daszkami z ceglanych kształtek. Zakryta kryta dachem dwuspadowym o kalenicy dochodzącej do połowy wysokości nawy, prostopadłej do kalenicy nawy. Elewacja zachodnia zakryta ślepa, zasłania częściowo elewację zachodnią nawy i prezbiterium.

ELEWACJA ZACHODNIA – niesymetryczna, z pięciobocznym ryzalitem prezbiterium, krytym dachem pięciopłociowym. Część północna elewacji przesłonięta w przyziemiu elewacją zachodnią zakrytą, dostawioną do ściany zachodniej nawy i do prezbiterium. Na osi zachodniej prezbiterium wysoki ostrołukowy otwór okienny w ostrołukowej, profilowanej wałkiem i uskokami wnęce. Parapet podokienne skośny z ceramicznymi kształtkami. Na narożach prezbiterium jednospadowe przypory – jak w opisie elewacji. Ściana północno-zachodnia i południowo-zachodnia prezbiterium artykułowane takimiż otworami okiennymi. Ściana północna zasłonięta w 2/3 wysokości dachem zakrytą, ściana południowa prezbiterium ślepa. Ściany prezbiterium zwieńczone profilowanym, ceglanym gzymsem koronującym z fryzem kostkowym pod dolną listwą. Ponad dachem prezbiterium widoczny schodkowy szczyt wieńczący elewację nawy ze środkowym stopniem szerszym, dekorowanym łacińskim krzyżem – krzyż szczelinowy, na szerokość cegły, otynkowany. Stopnie szczytu nakryte dwuspadowymi daszkami z ceramicznymi kształtkami, zdobione prostokątnymi, otynkowanymi, szczelinowymi blendami.

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTEKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZAŁĄCZNIK NR 3

1. Miejscowość

BOBOLICE

2. Obiekt (nazwa, jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PRAWOSŁAWNY P.W. WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

OPIS, PLANY MIASTA, SPIS ZDJĘĆ

ELEWACJA POŁUDNIOWA – trzyosiowa, symetryczna. Powierzchnia elewacji rozczłonkowana wysokimi, prostokątnymi oknami, jak w opisie ogólnym elewacji. Między osiami przypory – jak w opisie ogólnym elewacji.

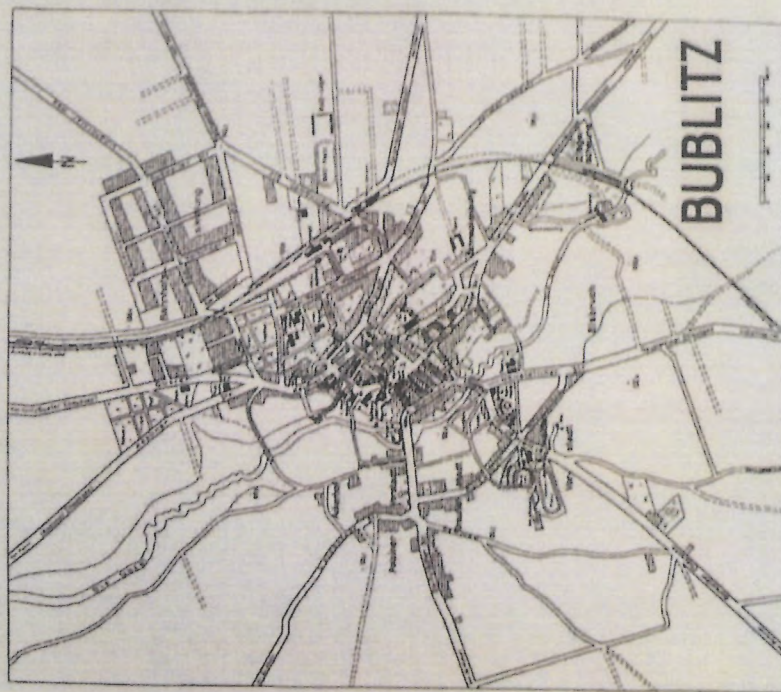
WNĘTRZE – w zasadzie jednonawowe, jednoprzestrzenne, otwierające się szerokim, półkolistym łukiem tęczowym na prezbiterium. Aktualnie ponieważ arkadę łuku tęczowego zastawiono drewnianym ikonostasem powstały dwie oddzielone przestrzenie – nawy i prezbiterium za ikonostasem. Prezbiterium w zasadzie niedostępne, podwyższone o jeden stopień w stosunku do betonowej podłogi nawy. Między ikonostasem a nawą wydzielona drewnianą ścianką przestrzien spełniająca aktualnie rolę zakrystii. W ścianie południowej prezbiterium – otwór drzwiowy prowadzący do wcześniejszej zakrystii. We wschodniej części nawy empora organowa wsparta na czterech słupach. Na osi nawy, pod emporą drzwi prowadzące do kruchty. W narożniku północno-wschodnim schody prowadzące na emporę, zabudowane od strony nawy drewnianą ścianką działową (pod schodami pomieszczenie gospodarze).

WYPOSAŻENIE – pochodzi z czasów budowy kościoła. Stanowi je stolarza drzewiowa i okienna. We wschodniej części nawy, empora organowa wsparta na czterech słupach, z balustradą dekorowaną płycinami i ornamentem roślinnym na cokole. Podobne motywy zastosowano przy dekoracji prospektu organowego wykorzystanego wórnice jako ikonostas. Witraże w prezbiterium – witraż środkowy z przedstawieniem Jezusa – Dobrego Pasterza (sygnowany przez R. Scheibe i S. Halle) i geometryczne witraże boczne oraz częściowo zachowane witraże w oknach nawy (prawdopodobnie tych samych autorów). Pęknięty dzwon na wieży kościoła pochodzi z odlewni Schillinga (1926). Ikony i ławki ustawione pod ścianami nawy – współczesne.

INSTALACJE – elektryczna natynkowa. Instalacja wodoochronna z systemem rynien i rur spustowych prowadzonych wzdłuż skrajnych przypór w elewacji północnej i południowej oraz wzdłuż ściany zachodniej zakrystii. Brak instalacji odgromowej.

SPIS ZDJĘĆ

1. widok ogólny od półn-wsch	14. wnętrze w kierunku zachodnim
2. widok na kościół od północy	15. wnętrze w kierunku wschodnim
3. fasada od półn-wsch z wieżą	16. dolna część wieży dachowej
4. górna część wieży	17. strop nad nawą
5. elewacja zachodnia zakrystii	18. narożnik półn zach. nawy przy prezbiterium
6. Okno środkowe prezbiterium	19. narożnik półd- zach nawy przy prezbiterium
7. okna zakrystii	20. kłamra krzyżowa słupa
8. okno boczne prezbiterium	21. rozwarstwienie tynku w ościeżach okna w prezbiterium
9. drzwi główne zewnętrzne	22. wieża dachowa
10. elewacja południowa od zachodu	23. złuszczenia olejnicy w zakrystii
11. elewacja południowa zakrystii	24. zabezpieczenie wjazdu na wieżbę zakrystii
12. fragment pokrycia dachowego prezbiterium	25. narożnik południowo wschodni nawy z wykwitami pleśni
13. elewacja zachodnia prezbiterium i nawy	

Wkładkę złożył: Ewa Kowalska – lipiec 2001 r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywnów: WO SOZ w Szczecinie, Del. Koszalin

WKLADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTEKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZALĄCZNIK NR 4

1. Miejscowość

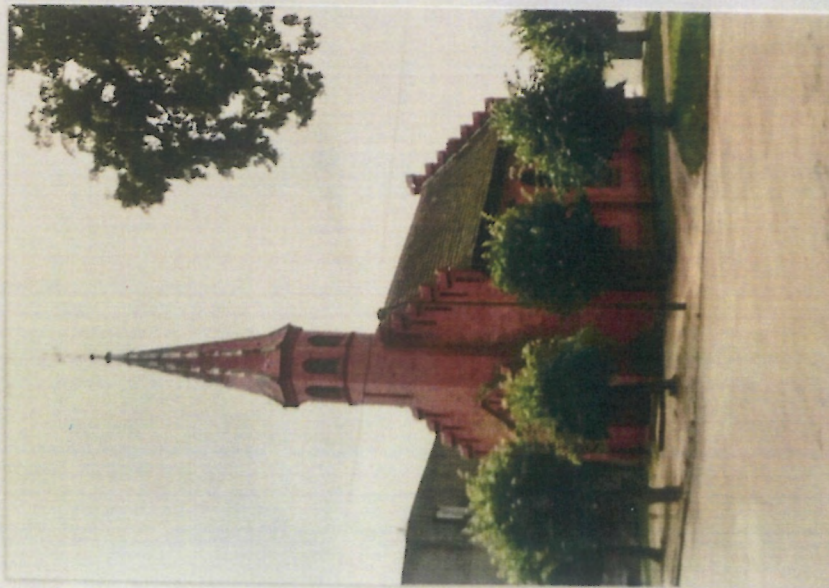
2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

BOBOLICE

kościół prawosławny p.w. Wszystkich Świętych

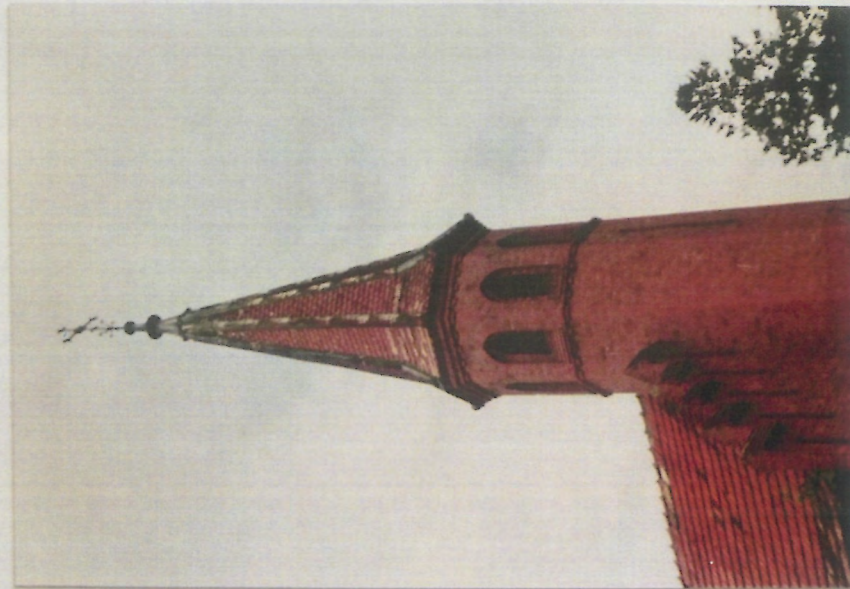
dokumentacja fotograficzna

2.

3.

4.

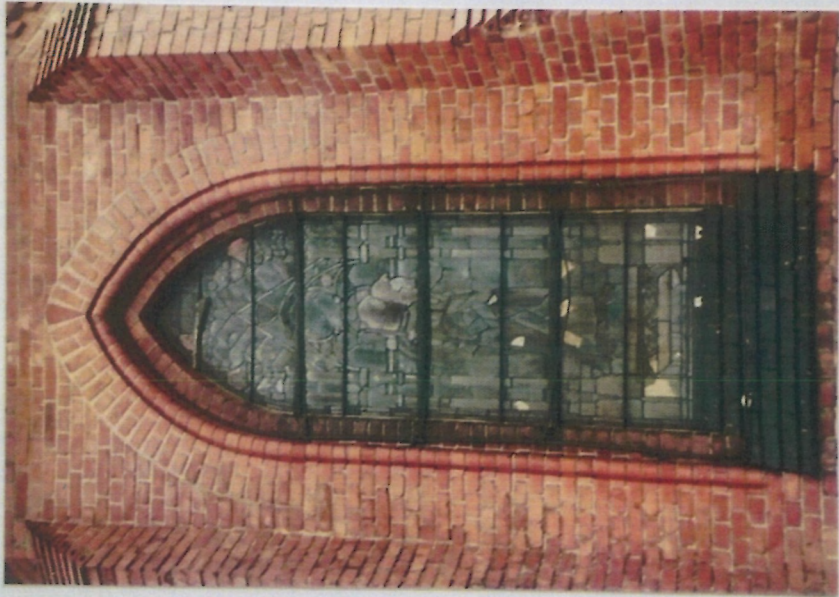
Wkładki założył: ...Ewa Kowalska –lipiec 2001 r

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów PSOZ Del. Koszalin

8.

9.

5.

WKLADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTEKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZALĄCZNIK NR 5

1. Miejscowość

BOBOLICE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

kościół prawosławny p.w. Wszystkich Świętych

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna

8.

9.

10.

Wkładkę złożył: ..Ewa Kowalska –lipiec 2001 r
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów ..PSOZ Del. Koszalin

12.

14.

11.

13.

WKLADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTEKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZAŁĄCZNIK NR 6

1. Miejscowość

BOBOLICE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

kościół prawosławny p.w. Wszystkich Świętych

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna

15.

16.

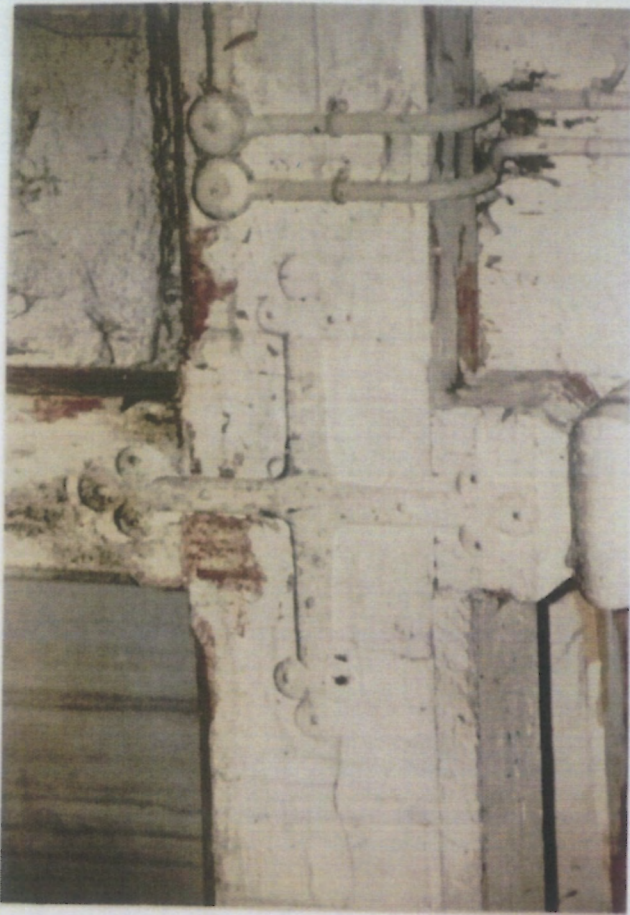

17.

Wkładkę założył: ..Ewa Kowalska –lipiec 2001 r

(imię, nazwisko, data)

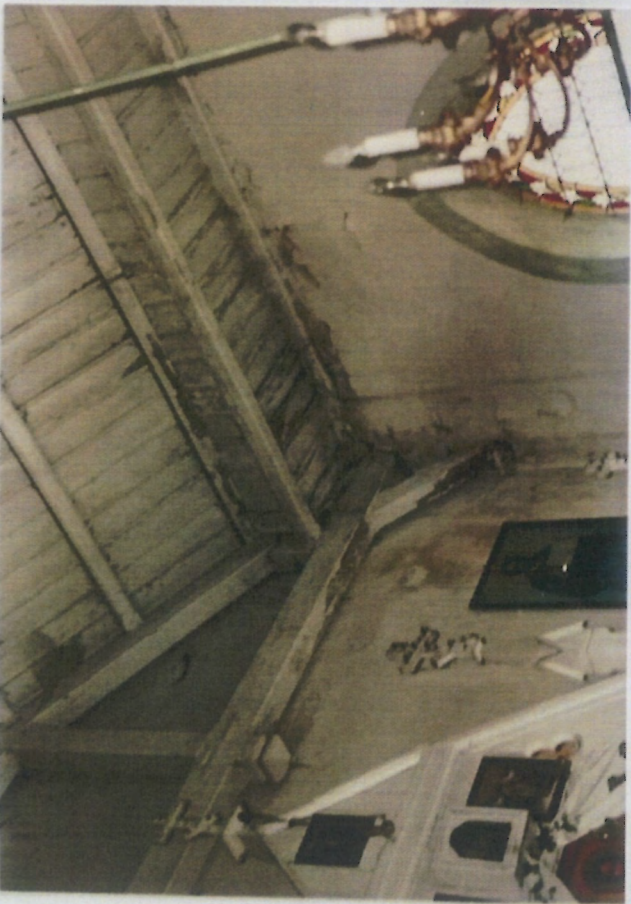
Miejsce przechowywania negatywów „PSOZ Del. Koszalin

19.

21.

18.

20.

WKLADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTEKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZALĄCZNIK NR 7

1. Miejscowość
BOBOLICE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
kościół prawosławny p.w. Wszystkich Świętych

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
dokumentacja fotograficzna

22.

24.

23.

25.

Wkładkę złożył: *Ewa Kowalska* – lipiec 2001 r
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: *WO SOZ w Szczecinie, Del. Koszalin*

(I) Rozdział pierwszy – ELEWACJE ZEWNĘTRZNE (EZ):

Ściany obwodowe kościoła mają podstawę na fundamentach wykonanych z obrobionych prostokątnie głazów granitowych. Głazy te łączy zaprawa wapienno-piaskowa. Wszystkie cztery elewacje zewnętrzne kościoła u podstaw rozpoczyna niski ceglany cokół ułożony z wozówek i sfazowanych główek. Ściany zewnętrzne są wymurowane z pełnej cegły ceramicznej z zachowaniem wątku krzyżowego.

Elewacje boczne oraz prezbiterium mają otwory okienne w kształcie wydłużonych prostokątów, które wieńczy ostrołuk. Otwory okienne są rozglifione i profilowane półwałkami oraz ujęte wyrobionymi w licu ściany ceglany opaskami. Parapety okienne są nachylone skośnie i pokryte ceramicznymi kształtkami o szklonej powierzchni. Na górnych powierzchniach ścian obecny jest ceglany fryz kostkowy. Całość wieńczy uskokowy gzyms koronujący.

1(EZ): STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ:

- Wieża kościoła:

Ogólny stan zachowania wątków ceglanych i spoin ocenia się jako dobry. Zdecydowana większość murów jest zwarta i kompletna. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski).

-Ściany szczytowe elewacji wschodniej:

Na zwieńczeniach ścian szczytowych (daszkach okapowych/czapkach) widoczne są braki całych kształtek ceramicznych, ich pęknięcia i uszczerbienia, zabrudzenia resztkami zaprawy murarskiej oraz patyna powstała z zanieczyszczeń atmosferycznych (sadza kominowa). Wątki ceglane ścian pionowych są w dobrym stanie zachowania. Zdecydowana większość murów jest zwarta i kompletna. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski) oraz przebielenia powstałe z wytlukania zaprawy murarskiej (wysięki wapienne). Na powierzchniach skośnych tuż przy korpusie wieżowym występują braki gąsiorów ceramicznych (pozostałości zaprawy cementowej i resztek wytłuczonej ceramiki).

- Portal (wejście główne do kościoła na elewacji wschodniej):

Wątki ceramiczne portalu są ogólnie w dobrym stanie zachowania. Całość kompozycji jest zwarta i kompletna. Niemniej jednak po prawej stronie wnętrza portalu występuje istotny ubytek wałka na odcinku kilku kształtek ceramicznych. Poniżej u podstawy brakuje części kształtki ceramicznej. Są to ubytki natury mechanicznej.

- Elewacja południowa:

Ogólny stan zachowania wątków ceglanych ocenia się jako dobry, aczkolwiek występują utracenia narożników cegieł, ubytki odcinków spoin (zwietrzałych i wypłukanych). Sporadycznie występuje dezintegracja pojedynczych cegieł, które warstwowo osypują się. Szkliwione kształtki ułożone na parapetach mają poutrącane krawędzie oraz powierzchniowe odpryski i zmatowienia szkliwa. Spotyka się braki pojedynczych cegieł oraz kształtek ceramicznych (szczególnie na przybudówce zakrystii).

- Elewacja zachodnia (prezbiterium):

Zauważa się utracenia narożników cegieł, ubytki całych odcinków spoin (zwietrzałych i wypłukanych). Spotyka się braki pojedynczych cegieł oraz kształtek ceramicznych. Szkliwione kształtki ułożone na parapetach mają poutrącane krawędzie oraz powierzchniowe odpryski i zmatowienia szkliwa. Obecne są również śladowe zabrudzenia smołą oraz akty wandalizmu w postaci graffiti. Spotyka się braki pojedynczych cegieł oraz kształtek ceramicznych u podstawy murów:

- Elewacja północna:

Wątki ceglane oraz kształtki ceramiczne są w dobrym stanie zachowania. Całość jest zwarta i kompletna. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski) oraz przebielenia powstałe z wypłukania zaprawy murarskiej (wysięki wapienne). Na elewacji obecny jest akt wandalizmu w postaci graffiti. W narożniku od strony wschodniej (przy rynnie) występują braki w wątkach ceglanych i kształtkach ceramicznych.

Nie zaobserwowano wyraźnych zarysowań murów, świadczących o niestabilności gruntu oraz osiadaniu budynku kościoła w przeszłości.

Nie zaobserwowano występowania wykwitów solnych na murach kościoła.

2(EZ): DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA:

Przedstawiona poniżej dokumentacja fotograficzna obrazuje stan zachowania poszczególnych elementów oraz fragmentów elewacji zewnętrznych kościoła z okresu listopada i grudnia 2019 r.

2.1(EZ) ELEWACJA FRONTOWA (wschodnia – kościół nie jest orientowany):

Opis elewacji frontowej (fasadowej) znajduje się w *Karcie Obiektu*, na str. 11.

a) Wieża:

Fot. 1 (wyk. W. Tomaszewski): Hełm wieży kościoła wieńczy stalowy krzyż osadzony na stalowej półkuli. Powierzchnia krzyża jest pokryta cienką warstwą tlenków żelaza (pasywacja).

Fot. 2 i 3 (wyk. W. Tomaszewski): Widok metalowych części składowych wieńczących hełm wieży kościoła.

Fot. 4 i 5 (wyk. W. Tomaszewski): Widok metalowych części składowych wieńczących hełm wieży kościoła.

Fot. 6 i 7 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania ścian wieży na poziomie gzymsu koronującego. Stan zachowania cegieł i spoin ocenia się jako dobry. Całość zwała i kompletna. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski).

Fot. 8 i 9 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania ścian wieży na poziomie gzymsu koronującego. Stan zachowania cegieł i spoin ocenia się jako dobry. Całość zwarta i kompletna. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski).

Fot. 10 i 11 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania ścian wieży na poziomie gzymsu koronującego. Stan zachowania cegieł i spoin ocenia się jako dobry. Całość zwała i kompletna. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski).

Fot. 12 i 13 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania ścian wieży na poziomie gzymsu koronującego. Stan zachowania cegieł i spoin ocenia się jako dobry. Całość zwała i kompletna. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski).

b) ściany szczytowe:

Fot. 14 (wyk. W. Tomaszewski): Ogólny widok stanu zachowania ściany szczytowej – od strony południowej.

Fot. 15 i 16 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania wybranych fragmentów wschodniej ściany szczytowej (od str. południowej). Widoczne są: braki kształtek ceramicznych, ich pęknięcia i uszczerbienia, zabrudzenia zaprawą murarską oraz patyna powstała z zanieczyszczeń atmosferycznych (sady kominowej). Wątki ceglane ścian pionowych w dobrym stanie zachowania. Całość zwarta i kompletna. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski).

Fot. 17 i 18 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania wybranych fragmentów wschodniej ściany szczytowej (od str. południowej). Wątki ceglane ścian pionowych w dobrym stanie zachowania. Całość zwarta i kompletna. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski) oraz przebielenia powstałe z wyptukania zaprawy murarskiej (wysięki wapienne).

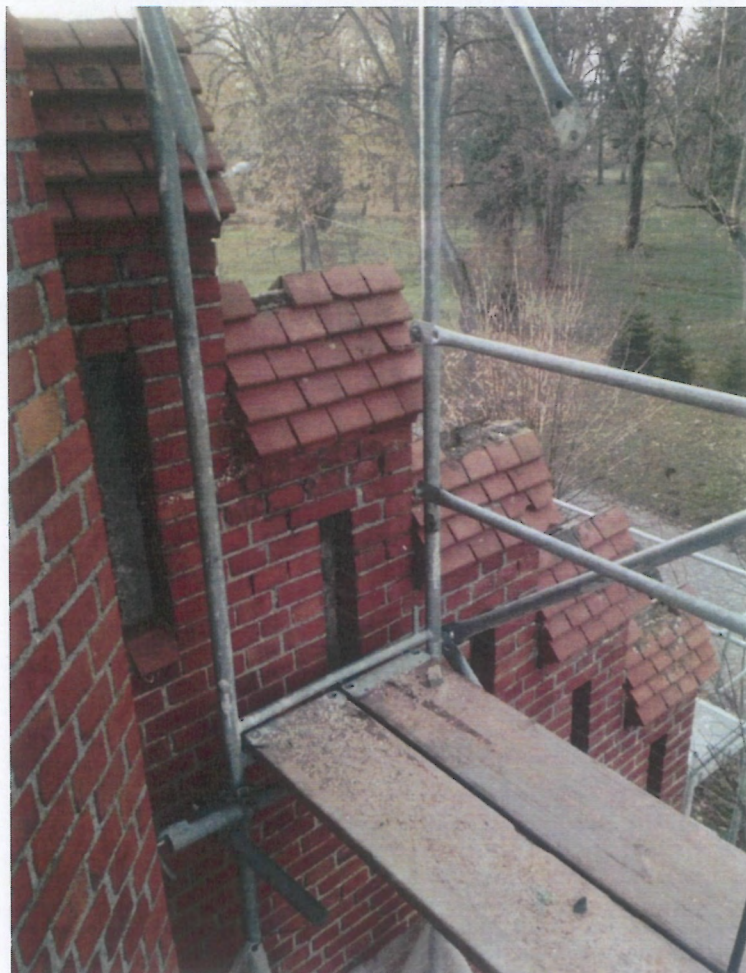

Fot. 19 i 20 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania wybranych fragmentów środka elewacji wschodniej. Na skośnej powierzchni brakuje gąsiorów ceramicznych. Wątki ceglane ścian pionowych w dobrym stanie zachowania. Całość zwarta i kompletna. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski) oraz przebielenia powstałe z wypłukania zaprawy murarskiej (wysięki wapienne).

Fot. 21 (wyk. W. Tomaszewski): Ogólny widok stanu zachowania wschodniej ściany szczytowej (od strony północnej).

Fot. 22 i 23 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania wybranych fragmentów wschodniej ściany szczytowej (od str. północnej). Widoczne są: braki kształtek ceramicznych, ich pęknięcia i uszczerbienia. Wątki ceglane ścian pionowych w dobrym stanie zachowania. Całość zwarta i kompletna. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski).

Fot. 24 i 25 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania wybranych fragmentów wschodniej ściany szczytowej (od str. północnej).

Fot. 26 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania wybranego fragmentu wschodniej ściany szczytowej (od str. północnej). Wątki ceglane ścian pionowych w dobrym stanie zachowania. Całość zwarta i kompletna. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski).

c) Portal:

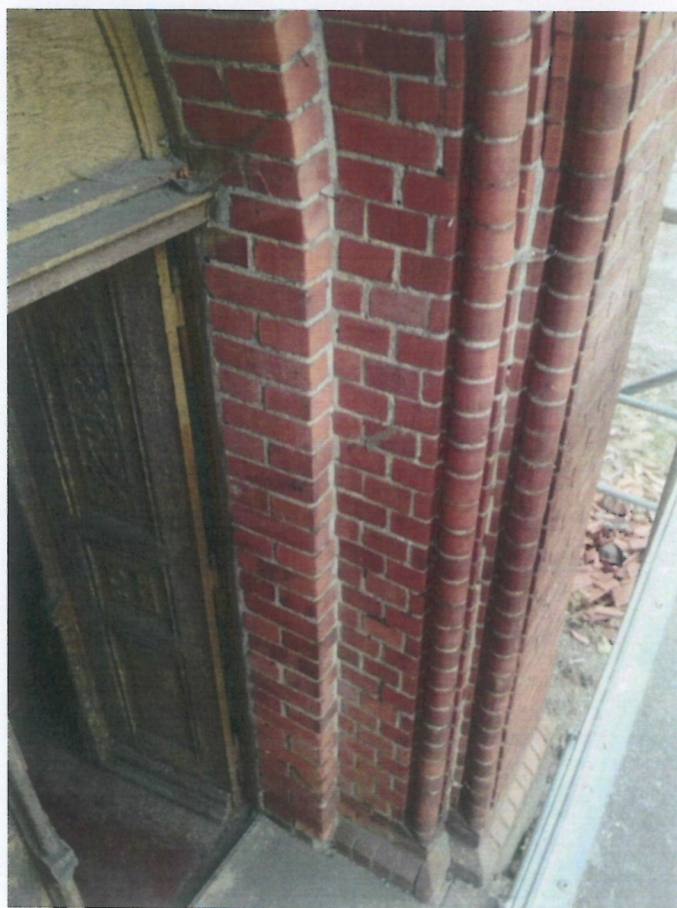
Fot. 27 (wyk. W. Tomaszewski): Ogólny widok stanu zachowania portalu ceramicznego (główne wejście do kościoła).

Fot. 28 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania zwieńczenia ostrołuku portalu. Wątki ceramiczne w dobrym stanie zachowania, aczkolwiek występują ich niewielkie odpryski. Ogólnie całość zwarta i kompletna. Na powierzchni występuje patyna powstała z zanieczyszczeń atmosferycznych (sadzy kominowej). Wątki ceglane ścian pionowych w dobrym stanie zachowania. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski).

Fot. 29 i 30 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania powierzchni ceramicznych portalu.

Fot. 31 i 32 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania powierzchni portalu. Widoczny istotny ubytek wałka na odcinku kila kształtek ceramicznych. U podstawy brak kształtki ceramicznej.

Fot. 33 (wyk. W. Tomaszewski): Widok istotnych ubytków wałka na odcinku kilku kształtek ceramicznych oraz ubytku kształt ceramicznej u podstawy. Są to ubytki natury mechanicznej.

2.2(EZ) ELEWACJA POŁUDNIOWA:

Opis elewacji południowej znajduje się w *Karcie Obiektu* (patrz str.12).

Fot. 34 (wyk. W. Tomaszewski): Ogólny widok stanu zachowania elewacji południowej.

Fot. 35 i 36 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania wybranych fragmentów powierzchni elewacji południowej. Ogólny stan zachowania wątków ceglanych ocenia się jako dobry, aczkolwiek występują utracenia narożników cegieł, ubytki odcinków zwietrzałych i wypłukanych spoin. Sporadycznie występuje dezintegracja pojedynczych cegieł, które warstwowo osypują się. Szklwiorkształtki ułożone na parapetach mają poutrącone krawędzie oraz powierzchniowe odpryski i zmatowienia szkliska.

Fot. 37 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania zakrystii. Zauważa się utracenia narożników cegieł, ubytki odcinków zwietrzałych i wypłukanych spoin. Spotyka się braki pojedynczych cegieł oraz kształtek ceramicznych. Szkliwione kształtki ułożone na parapetach mają poutrącone krawędzie oraz powierzchniowe odpryski i zmatowienia szkliva.

Fot. 38 i 39 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania zakrystii. Zauważa się utracenia narożników cegieł, ubytki odcinków zwietrzałych i wypłukanych spoin. Spotyka się braki pojedynczych cegieł oraz kształtek ceramicznych. Szkliwione kształtki ułożone na parapetach mają poutrącane krawędzie oraz powierzchniowe odpryski i zmatowienia szkliva.

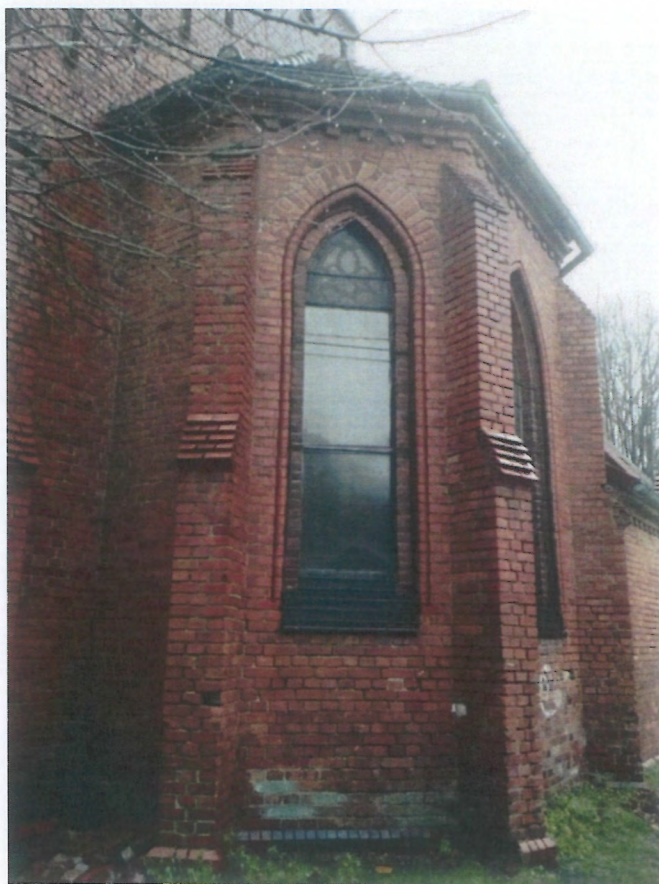

2.3(EZ) ELEWACJA ZACHODNIA – PREZBITERIUM (kościół nie jest orientowany):
Opis elewacji zachodniej znajduje się w *Karcie Obiektu* (patrz str.11).

Fot. 40 i 41 (wyk. W. Tomaszewski): Ogólny widok stanu zachowania części zakrystii oraz prezbiterium.

Fot. 42 i 43 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania wybranych fragmentów powierzchni ścian prezbiterium oraz części szczytowej ściany zachodniej.

Fot. 44 i 45 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania wybranych powierzchni ścian prezbiterium. Zauważa się utracenia narożników cegieł, ubytki odcinków zwietrzałych i wypłukanych spoin. Spotyka się braki pojedynczych cegieł oraz kształtek ceramicznych. Szkliwione kształtki ułożone na parapetach mają poutrącane krawędzie oraz powierzchniowe odpryski i zmatowienia szkliva. Obecne są również śladowe zabrudzenia smołą oraz akty wandalizmu w postaci graffiti.

Fot. 46 i 47 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania wybranych powierzchni ścian prezbiterium. Zauważa się utracenia narożników cegieł, ubytki odcinków zwietrzałych i wypłukanych spoin. Spotyka się braki pojedynczych cegieł oraz kształtek ceramicznych u podstawy.

2.4(EZ) ELEWACJA PÓŁNOCNA:

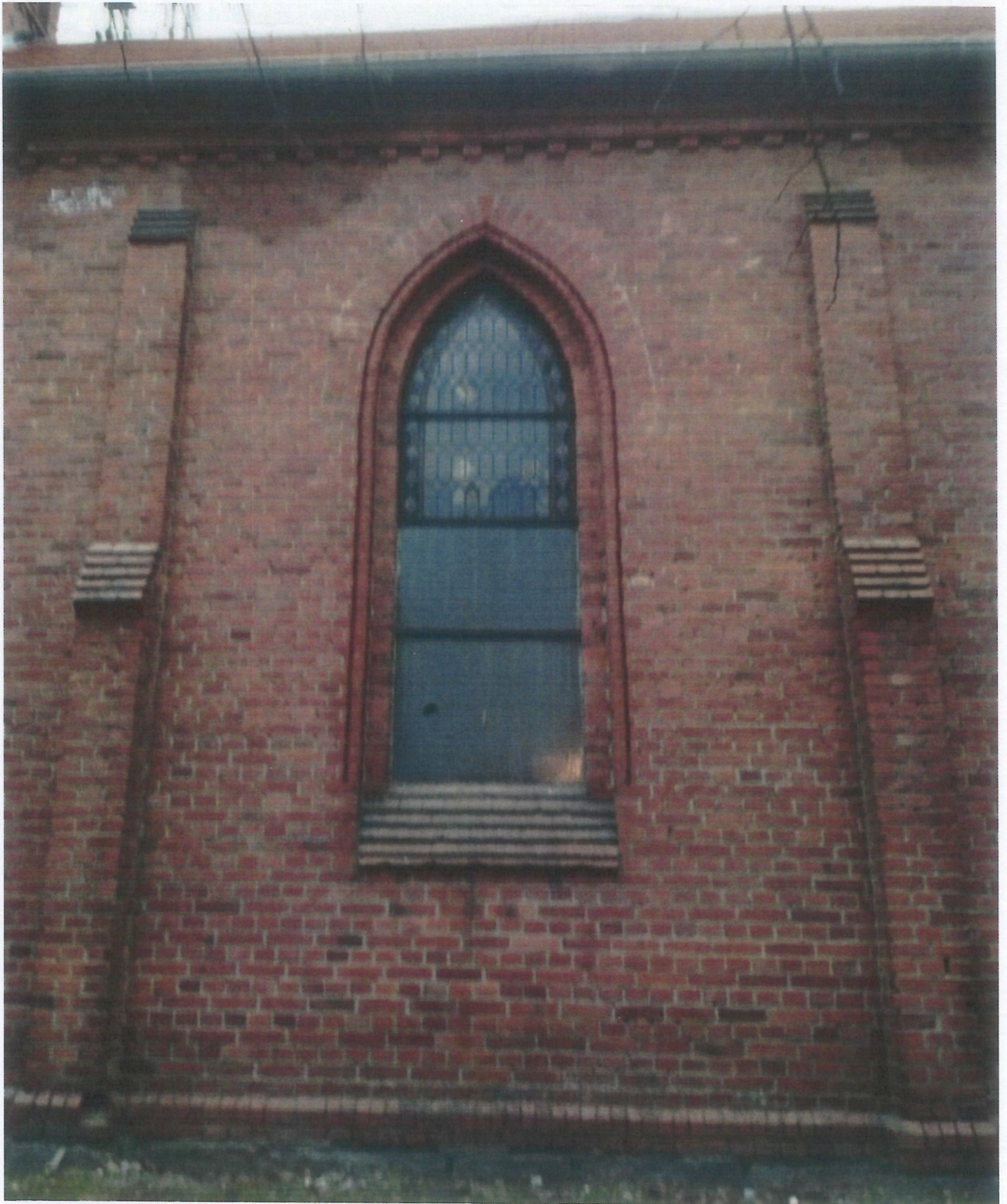
Opis elewacji północnej znajduje się w *Karcie Obiektu*, (patrz str. 11).

Fot. 48 (wyk. W. Tomaszewski): Ogólny widok stanu zachowania elewacji północnej

Fot. 49 (wyk. W. Tomaszewski): Ogólny widok stanu zachowania prawego przęsła elewacji północnej.

Fot. 50 (wyk. W. Tomaszewski): Ogólny widok stanu zachowania środkowego przęsła elewacji północnej.

Fot. 51 (wyk. W. Tomaszewski): Ogólny widok stanu zachowania lewego przęsła elewacji północnej.

Fot. 52 i 53 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania wątków ceglanych i kształtek ceramicznych na poziomie gzymsu koronującego. Wątki ceglane oraz kształtki ceramiczne są w dobrym stanie zachowania. Całość zwarta i kompletna. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski) oraz przebielenia powstałe z wyfukania zaprawy murarskiej (wysięki wapienne).

Fot. 54 i 55 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania wątków ceglanych i kształtek ceramicznych na poziomie gzymsu koronującego. Wątki ceglane oraz kształtki ceramiczne są w dobrym stanie zachowania. Całość zwarta i kompletna. Sporadycznie zdarzają się bardzo małe ubytki spoiny (szczeliny i odpryski). Widoczny akt wandalizmu w postaci graffiti.

Fot. 56 i 57 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania wątków ceglanych i kształtek ceramicznych na poziomie ostrołukowych wnęk okiennych elewacji północnej. Wątki ceglane oraz kształtki ceramiczne są w dobrym stanie zachowania. Całość zwarta i kompletna.

Fot. 58 i 59 (wyk. W. Tomaszewski): Widok ubytków oraz braków w wątkach ceglanych i kształtkach ceramicznych na wybranych fragmentach elewacji północnej.

3(EZ) WYNIKI WSTĘPNYCH BADAŃ KONSERWATORSKICH:

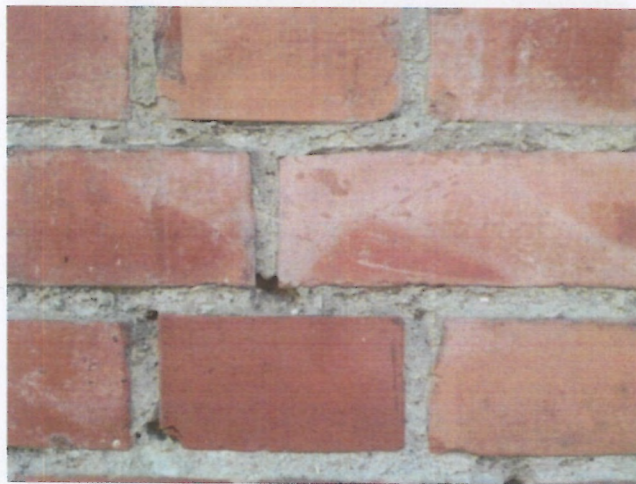
Wykonano dokładne oględziny oraz dokumentację fotograficzną wszystkich czterech elewacji zewnętrznych. Pobrano do badań makroskopowo–organoleptycznych próbki zaprawy ze spoiny oraz kilka luźnych cegieł, ich fragmentów oraz kawałków w celu ustalenia podstawowych właściwości fizycznych.

Ponadto zaleca się, aby w trakcie prac konserwatorskich wykonać uzupełniające specjalistyczne badania konserwatorskie, a mianowicie:

- analizę ilościowo-jakościową składu zapraw, z jakich wykonane są spoiny;
- analizę ilościowo-jakościową składu materiałów ceramicznych (cegieł i kształtek);
- badanie nasiąkliwości, porowatości otwartej oraz wytrzymałości na ściskanie cegieł;
- badanie kontrolne zasolenia materiałów ceramicznych (pomimo wizualnego braku występowania soli);
- badania petrograficzne.

Wyniki powyższych badań specjalistycznych należy dołączyć do niniejszego opracowania jako jego uzupełnienie.

a) Cegły i spoiny – razem w murach:

Ściany zewnętrzne kościoła zostały wymurowane z czerwonej cegły z zachowaniem wążku krzyżowego. Do łączenia cegieł zastosowano zaprawę o niskiej wytrzymałości mechanicznej. Spoiny wykończone są w sposób gładki (z dociskiem – bez uszorstnienia) na równo z licem. Obecnie dają się zauważyć miejsca gdzie cienka powierzchniowa szlichta zagładzonej zaprawy odspaja się od głębiej osadzonej masy zaprawy. Szeroko-porowata zaprawa obecna w głębi wykazuje niską wytrzymałość mechaniczną – jest krucha i sypka.

b) cegły

Cegły są foremne i regularne. Wykonane starannie. Cegły są drobno-porowate z równym i zwartym półmatowym spiekami na licach.

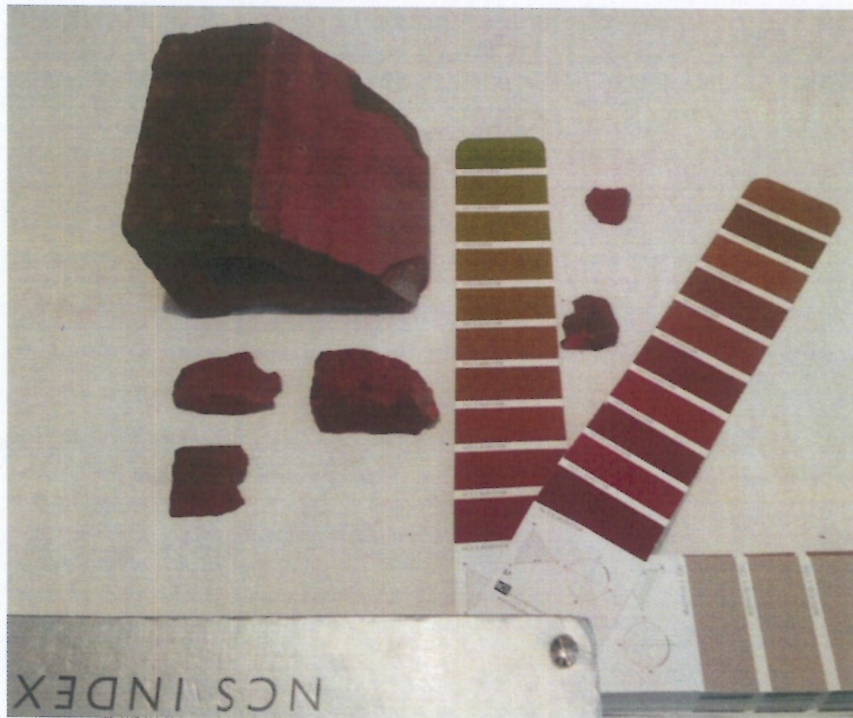
Wymiary cegieł:

- wozówki: (18,5cm / 23,5cm / 24cm / 24,5cm) na 6cm;
- główki: 12cm na 6cm.

Układ wątku: krzyżowy.

Oprócz cegieł w kompozycji elewacji występuje kilka rodzajów kształtek, które są zbliżone do cegieł pod względem kolorystyki i faktury (najprawdopodobniej pochodzą z tej samej cegielni).

Kolorystyka:

Spieki na licach cegieł oscylują w zakresie kolorystycznym:

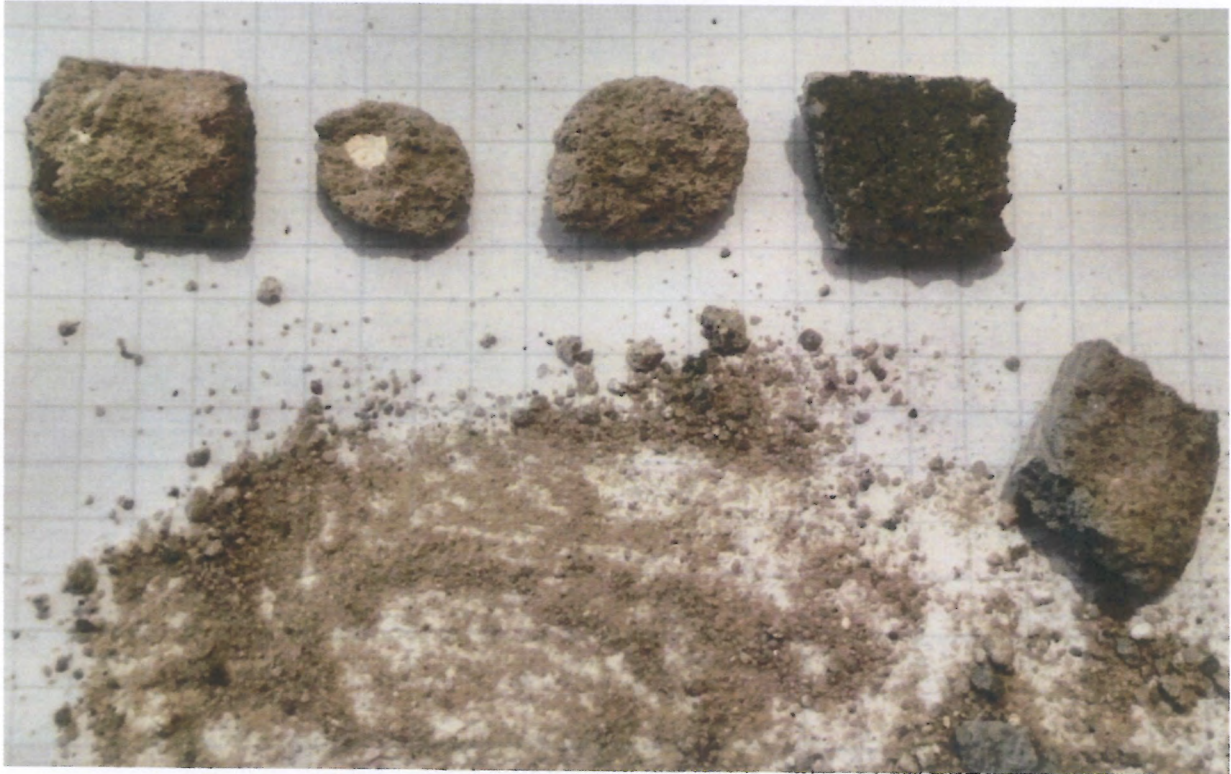
- NCS S 3560 – Y60R,
- NCS S 4550 – Y60R,
- NCS S 4050 – Y60R.

Przełamy cegieł są tonalnie jaśniejsze od spieków. Są zbliżone kolorystycznie do:

- NCS S 3560 – Y60R,
- NCS S 3560 – Y40R,
- NCS S 3060 – Y50R.

c) spoiny:

Spoiny wykonano z zaprawy wapienno-piaskowej (najprawdopodobniej z niewielkim dodatkiem cementu w celu jej wzmocnienia mechanicznego).

Zaprawa z której wykonano spoiny wykazuje stosunkowo niską wytrzymałość mechaniczną, tj. łatwo się łamie, kruszy, ściera i osypuje. Frakcja kruszywa dodanego do zaprawy mieści się w przedziale: od 0,5mm do 3mm. Jest to najprawdopodobniej piasek rzeczny.

4(EZ) PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DLA CEGLANYCH ELEWACJI ZEWNĘTRZNYCH

Podstawowym priorytetem podczas prac remontowo – konserwatorskich nad ceglanyimi elewacjami zewnętrznymi cerkwi jest dążenie do maksymalnego zachowania oryginalnej substancji zabytkowej i wykonanie wszelkich zabiegów mających na celu polepszyć stan techniczny, konstrukcyjny oraz estetyczny.

Pracami konserwatorskimi powinien kierować dyplomowany konserwator dzieł sztuki o specjalizacji: *konserwacja rzeźby kamiennej i elementów architektonicznych*.

Pracami budowlanymi o konstrukcyjnymi powinien kierować wyspecjalizowany inżynier budownictwa.

Wszelkie ważne decyzje oraz problemy, które wynikną w trakcie trwania prac należy rozstrzygać komisyjnie w obecności przedstawicieli WUOZ z Delegaturą w Koszalinie.

Zastosowanie mogą mieć tylko materiały atestowane pod kątem konserwacji obiektów zabytkowych. Przed użyciem tych materiałów należy dokładnie zapoznać się z ich specyfikacją.

- 1) Zaraz po ustawieniu rusztowań przeprowadzić badania uzupełniające, tj. wykonać dokładną dokumentację fotograficzną stanu zachowania wszystkich elewacji oraz pobrać próbki materiałów na potrzeby zlecenia badań specjalistycznych.
- 2) Usunąć wszelką roślinność jaka porasta na budynku, tkwiąc korzeniami w szczelinach.
- 3) Wykonać wstępną dezynfekcję wszystkich powierzchni murów, tak żeby na etapie dalszych prac nie rozprzestrzeniać wtórnie zarodników mikrobiologicznych. Do wykonania tego zabiegu zaleca się zastosować takie preparaty jak np.: **BFA (Remmers)**, **Grunbelag – Entferner (Remmers)**, **Optogrun** **Fungith (Optolith)** lub inne o podobnych właściwościach – występujące w ofercie rynkowej.
- 4) Całą powierzchnię murów należy wstępnie umyć wodą pod niskim ciśnieniem fragment po fragmencie od góry do dołu. Należy wspomagać się jedynie gąbkami i szczotkami ryżowymi, żeby nie zarysować ani nie zmatowić jakiegokolwiek powierzchni. Podczas mycia należy ostrożnie usuwać obłuzowane elementy. Wszystkie elementy nadające się do powtórnego użycia (jak np. cegły, kształtki, płytki szklone itd.) należy zabezpieczyć z opisaniem i udokumentowaniem ich miejsca na obiekcie, tak aby powtórnie wróciły na to miejsce. Elementy nienadające się do powtórnego użycia usunąć bezpowrotnie (np. wykruszone fragmenty spoin, pęknięte i silnie zdeintegrowane cegły).

- 5) Jednocześnie ZABRANIA się: czyszczenia powierzchni ceglanych i szklwionych metodą strumieniowości, zwaną potocznie *piaskowaniem* oraz stosowania roztworów kwasu fluorowodorowego (HF). Zastosowanie tych metod i środków może spowodować nieodwracalne uszkodzenie spieków i szklwa, co jest jednoznaczne ze ZNISZCZENIEM ZABYTKU – za co w świetle przepisów prawa grożą konsekwencje karne.
- 6) Jeśli jednak mycie wodą pod niskim ciśnieniem nie daje zadowalających efektów można dokonać próby mycia pod wysokim ciśnieniem (z użyciem myjki wysokociśnieniowej typu Karcher, itp.). Można także w wyjątkowo trudnych miejscach wykonać próby czyszczenia z użyciem wytownicy pary wodnej (pot. *parownicy*).
- 7) Powierzchnie klinkierowe wyjątkowo silnie zanieczyszczone nawarstwieniami urbanistycznymi można spróbować doczyścić wspomagając się specjalistycznymi środkami jak np.: **Fassadenreiniger Paste** (Remmers), **Klinkerreiniger AC** (Remmers), **Arte Mundit** (Remmers), itp. Środków tych nie należy jednak stosować do powierzchni szklwionych.
- 8) W celu usunięcia graffiti należy wykonać próby ze środkami chemicznymi takimi jak rozpuszczalniki (zaczynając od ciepłej lub gorącej wody, która zmiękcza farby emulsyjne, poprzez rozpuszczalniki organiczne lub gotowe pasty i żele służące do ściągania powłok malarskich, np.: **SCANSOL**). Można również użyć parownicy.
- 9) Po wyczyszczeniu elewacji oraz demontażu obluzowanych elementów należy **OBOWIĄZKOWO** dokonać oceny stanu technicznego obiektu przez uprawnionego inżyniera konstruktora. Następnie należy określić zakres prac mających na celu wzmocnienie konstrukcji murowanej. Możliwe, że koniecznym będzie przemurowanie całych powierzchni ceglanych wraz z wklejaniem dodatkowych zbrojeń zapewniających lepsze zespolenie konstrukcyjne. Wykonanie wyżej określonych prac uważa się za niezbędne (w razie takiej konieczności). Jest to priorytet. Rozpoczęcie prac konserwatorskich bez uprzedniego wykonania wzmocnienia konstrukcji obiektu jest działaniem pozbawionym sensu.
- 10) Osłabione cegły należy poddać zabiegom wzmocniania z użyciem preparatu **KSE 100** i **KSE 300** (Remmers). Preparaty te należy wprowadzić w miejsca, w których struktura materiałów jest osłabiona i ma tendencję do osypywania się lub łuszczenia. Optymalnymi warunkami dla

prawidłowego przebiegu reakcji jest wilgotność względna powietrza w granicach 80 – 90%. W celu utrzymania takich parametrów, preparaty należy wprowadzać w materiał osuszony a następnie przetrzymywać je w atmosferze ochronnej – osłonięcie przed bezpośrednim działaniem wody opadowej na czas kilku dni.

11) Miejsca pęknięć i rozwarstwień cegły można zapuścić dyspersją żywicy epoksydowej, np. **BECKOPOX**.

12) Cegły i kształtki silnie zdeintegrowane należy wymieniać. Materiał ceramiczny przeznaczony do uzupełnień należy dobrać z wyjątkową starannością zarówno pod względem kolorystyki jak też wymiarów. Zaleca się, aby pobrać na wzór dobrze zachowane egzemplarze oryginalne i zlecić wypał odpowiedniej ilości sztuk przeznaczonych do uzupełnień (najlepiej z dodatkowym zapasem). Identycznie należy postąpić z płytkami i kształtkami szklawionymi.

13) Wykonując prace murarskie należy dołożyć wszelkiej staranności i dokładności zwracając uwagę na zachowanie oryginalnego wążku oraz szerokości spoin. Po wykonaniu przemurowań należy pozostawić miejsce na zaprawę, z której zostaną wykonane spoiny – na głębokość ok. 2 cm.

14) Miejsca nieprofesjonalnie przemurowane należy wykuć poprawić zgodnie z wążkiem i kolorystyką. Identycznie należy postąpić w miejscach gdzie ubytki w dużej masie zaprawami cementowymi. Należy pamiętać o tym, aby podczas prac murarskich nie stosować klejów i zapraw cementowych, a jedynie atestowane pod kątem konserwacji obiektów zabytkowych zaprawy z dodatkiem trasy, np. **TWM Trass Werksteinmortel** (Tubag), **Optosan TrassMortel TWM** (Optolith), itp.

15) Jeżeli podczas wykonywanych prac odkryte zostaną pustki w murach, to należy je wypełnić specjalnymi masami iniekcyjnymi, znajdującymi się w ofertach dostępnych na rynku producentów materiałów budowlano-konserwatorskich. Proponowane do zastosowania preparaty (należy wybrać kierując się wielkością szczeliny i pożądaną wytrzymałością), to np.: **Ledan TB1**, **Injektionsleim** (Remmers), **Bohrlochsuspension** (Remmers).

16) W przypadku odkrycia rys w głębszej strukturze muru ceglanego (lub zaczątków powstawania rys), proponuje się zastosowanie metody kłamrowania. Polega ona na obsadzaniu w strukturze muru

prętów lub płaskowników ze stali nierdzewnej. Alternatywnie można zastosować któryś z systemów, np.: Helifix, Halibond, Hilti lub podobnych dostępnych w ofercie rynkowej.

17) Do wykonania spoin zaleca się zaprawy z dodatkiem trasy, np. **Optosan TrassFuge** (Optolith), Fugenmortel TK (Remmers). Zamawiając gotową fabrycznie zaprawę należy odpowiednio określić jej kolor oraz wielkość ziarna. Alternatywnie można przygotować mieszankę własną, wykonując wcześniej próby proporcji składu.

18) Należy zadbać o to, aby zaprawy z których wykonywane będą nowe spoiny były dokładnie dociśnięte, a sposób ich wykończenia staranny oraz identyczny z oryginalnym. Również w przypadku starych zwietrzałych spoin oraz ich ubytków należy postępować identycznie. Stare zniszczone odcinki spoin należy usunąć, zapewniając odpowiednio głęboką szczelinę (ok. 2cm). W takich miejscach spoiny należy wykonać na nowo. Niedopuszczalnym jest pozostawienie jakichkolwiek szczelin na odcinkach nowo wykonanych spoin oraz pozostawienie na obiekcie ubytków spoin bez ich zamknięcia.

19) Drobne ubytki w ceglach i kształtkach można uzupełnić przeznaczonymi do tego celu zaprawami, np.: **Optosan NSR** (Optolith) lub **Restauriermortel** (Remmers). Uzupełniając ubytki należy zadbać o odbudowanie formy elementów jak również zamykać wszelkie miejsca gdzie podczas zimy może zamarzać woda.

20) Ubytki w ceramicznych elementach szkliwionych (np. płytki okładzinowe na parapetach) należy uzupełnić stosując masy wykonane na bazie żywic sztucznych, wypełniaczy i sypkich pigmentów. Do tego celu można zastosować żywice epoksydowe, takie jak np.: **Epidian 5** (Sarżyna) lub **Eurostac 2501** (Bresciani), itp. Jako wypełniacza można użyć bardzo drobnej białej mączki marmurowej, proszku szklanego, granulatu parafiny, itd. Natomiast pigmenty sypkie można dobrać z szerokiej oferty, takich firm jak np.: Kremer lub Talens. Poprawne wykonanie uzupełnień powierzchni szkliwionych nie jest czynnością łatwą. Dlatego też powinna je wykonywać osoba doświadczona i wprawiona w tej materii. Natomiast wszystkie ceramiczne elementy szkliwione, które są bardzo silnie zniszczone najlepiej zastąpić ich replikami. Będzie to rozwiązanie prostsze i trwalsze.

Wszystkie wykonane prace należy udokumentować opisowo i fotograficznie.

(II) Rozdział drugi – STOLARKA DRZWIOWA (SD):

Opis głównych drzwi wejściowych, drzwi wewnętrznych z kruchty do nawy cerkwi oraz drzwi wewnętrznych z prezbiterium do zakrystii znajduje się w *Karcie Obiektu* (patrz str. 10).

1(SD) STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ:

- Drzwi zewnętrzne (główne drzwi wejściowe do cerkwi):

Kompozycja oryginalnych dekoracji stolarsko – snycerskich jest kompletna. Nie zaobserwowano ubytków drewna, pęknięć strzałkowych, rozluźnienia łączeń itp. Nie zlokalizowano śladów napraw stolarskich (fleki, szpachlówki, etc.) Całość powierzchni pokrywają resztki dwóch warstw farby olejnej, które łuszczą się i stale odspajają od podłoża drewnianego. Otwór naświetla jest pozbawiony przeszklenia. Obecnie jest on prowizorycznie zaślepiony sklejką drewnianą.

Od strony wnętrza (kruchty) oryginalna kompozycja stolarska jest kompletna. Całość powierzchni pokrywają resztki dwóch warstw farby olejnej, które mocno przylegają do podłoża drewnianego.

Ogólny stan zachowania drzwi zewnętrznych ocenia się, jako dobry. Niemniej jednak powierzchnia drzwi powinna zostać poddana konserwacji oraz estetyzacji.

- Drzwi wewnętrzne (wejście z kruchty do nawy):

Kompozycja stolarska jest kompletna i zachowana w stanie oryginalnym. Całość powierzchni drewnianej pokrywa farba olejna w kolorze żółto-pomarańczowym (*miodowym*), pod którą znajdują się warstwy kolorystyczne. Metalowe zawiasy na których skrzydła drzwiowe są zawieszane uległy rozluźnieniu i wyłamaniu w czasie eksploatacji.

2(SD) DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA:

a) Drzwi wejściowe główne:

Fot.61 (wyk. W. Tomaszewski): Widok głównych drzwi wejściowych do cerkwi od strony zewnętrznej. Kompozycja oryginalnych dekoracji stolarsko – snycerskich jest kompletna. Całość powierzchni pokrywają resztki dwóch warstw farby olejnej, które łuszczą się i stale odspajają od podłoża drewnianego. Otwór naświetla jest pozbawiony przeszklenia. Obecnie prowizorycznie zaślepiony sklejką drewnianą.

Fot. 62 (wyk. W. Tomaszewski): Widok głównych drzwi wejściowych do cerkwi od strony wnętrza (kruchty). Oryginalna kompozycja stolarska jest kompletna. Całość powierzchni pokrywają dwie warstwy farby olejnej, które mocno przylegają do podłoża drewnianego. Otwór naświetla jest pozbawiony przeszklenia. Obecnie prowizorycznie zaślepiony drewnianą sklejką.

Fot. 63(wyk. W. Tomaszewski): Widok naświetla z prowizorycznym zaślepieniem sklejką drewnianą.

Fot. 64 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania fragmentu kompozycji stolarsko – snycerskiej.

Fot. 65 i 66 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania elementów dekoracji stolarsko – snycerskiej oraz warstw farby olejnej odpajającej się od podłoża drewnianego.

Fot. 67 i 68 (wyk. W. Tomaszewski): Widok stanu zachowania elementów dekoracji stolarsko – snycerskiej oraz warstw farby olejnej odspajającej się od podłoża drewnianego.

